

поліцейських дисциплінарного характеру за вчинення ними адміністративних або дисциплінарних правопорушень;

б) до характерних ознак дисциплінарна відповідальність поліцейських належить: 1) поліцейські є носіями спеціальної відповідальності; 2) зміст дисциплінарного правопорушення поліцейських є ширшим, ніж у інших суб'єктів права; 3) коло дисциплінарних стягнень, які застосовуються до поліцейських визначені як в загальних нормативно-правових актах (КЗпП) так і спеціальних (Дисциплінарний статут); 4) специфічний порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності; 5) поліцейські притягаються до дисциплінарної відповідальності у разі вчинення будь-якого правопорушення (кримінального, адміністративного, дисциплінарного).

в) проведення службового розслідування, безпосередньо керівником підрозділу мають, як позитивні наслідки- зменшується час на дисциплінарне провадження; не потребує залучення інших працівників; так і негативні – рішення приймаються поспішно, не завжди вивірено та неупереджено, не обґрунтовано.

Список використаних джерел

1. Цехан Д.М., Коропатов О.М. Деякі питання щодо дисциплінарної Відповідальності поліцейських під час дії режиму воєнного стану Юридичний бюлетень №29, 2023 р. С.410-415.

2. Каленіченко Л.І. Місце і роль національної поліції України у механізмі реалізації юридичної відповідальності Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття. Харків, 2020. С.26-29.

3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580- VIII. Дата оновлення: 03.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 20.04.2023).

4. Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2123-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#n221>(дата звернення: 20.04.2023).

*Лапка Оксана Ярославівна,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

РОЛЬ МЕДІА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Медіа відіграють критичну роль у сучасному суспільстві, особливо під час збройних конфліктів. Їхня здатність інформувати громадськість, впливати на міжнародну політику та сприяти захисту прав людини є незамінною.

Під визначенням «медіа» (від англ., *medium*, посередник) розуміють засоби комунікації, які використовуються для зберігання, відтворення та поширення інформації. Цей термін був вперше використаний у 1954 році медіа дослідником Торонтської школи комунікації Г.М. Маклюеном та до кінця 60-х років ХХ ст. набув поширення в усіх англomовних країнах. До медіа належать друковані ЗМІ, фотографія, радіо та телебачення, реклама та інші. Також у зарубіжних дослідженнях для позначення медіа-технологій, які спрямовані на масову аудиторію за допомогою засобів масової комунікацій, вживають термін «мас-медіа», який є синонімічним до засобу масової інформації (ЗМІ) [1, с. 82; 2, с. 236-237]. Американський словник «The American Heritage» дає наступне визначення терміну: «медіа – це засоби комунікації, як радіо та телебачення, газети, журнали та Інтернет, які здійснюють значний вплив на людей» [3; 4, с. 993]. Історичний розвиток та поширення терміну «медіа» відображає еволюцію комунікаційних технологій та їх вплив на суспільство. Впровадження нових медіа-технологій не лише змінило способи передачі інформації, але й вплинуло на структуру та функціонування суспільства, визначивши нові форми взаємодії між людьми та інформаційними потоками. У сучасному світі медіа є невід’ємною частиною повсякденного життя, що робить їх дослідження важливим аспектом для розуміння динаміки соціокультурних процесів.

На виконання вимог Європейського Союзу до України, зокрема для подолання надмірних приватних інтересів у медіапросторі України, впровадження в українському законодавстві положень Директиви Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги від 10 березня 2010 року зі змінами, внесеними Директивою (ЄС) 2018/1808 від 14 листопада 2018 року, зміцнення незалежності національного регулятора було розроблено та прийнято Закон України «Про медіа», який набув сили з 31 березня 2023 року [5; 6]. Він спрямований на забезпечення реалізації права на свободу вираження поглядів, права на отримання різнобічної, достовірної та оперативної інформації, на забезпечення плюралізму думок і вільного поширення інформації, на захист національних інтересів України та прав користувачів медіа-сервісів, регулювання діяльності у сфері медіа відповідно до принципів прозорості, справедливості та неупередженості, стимулювання конкурентного середовища, рівноправності і незалежності медіа.

Даний Закон став ключовим елементом у забезпеченні інформаційної безпеки, підтриманні національної ідентичності та забезпеченні прозорості та відповідальності медіа в умовах надзвичайних ситуацій. Він встановлює правові рамки для діяльності медіа, що дозволяє ефективніше контролювати поширення інформації, яка може бути використана ворогом для дестабілізації внутрішньої ситуації в країні. Це включає моніторинг та запобігання дезінформації, пропаганді та інформаційним атакам, що сприяють підриву державного суверенітету та територіальної цілісності. Важливим є й те, що він регулює зміст та характер медіа-контенту, що поширюється в умовах війни, сприяючи консолідації суспільства та підтримці морального духу населення. Медіа відіграють важливу роль у формуванні громадської думки, і забезпечення

достовірної та патріотично спрямованої інформації є критично важливим для підтримки національної єдності.

Закон України «Про медіа» [5] став важливим інструментом у сучасних умовах інформаційної війни та гібридних загроз. Основне завдання медіа полягає у забезпеченні інформаційних потреб суспільства через поширення достовірної, об'єктивної та всебічної інформації, яка сприяє формуванню обізнаного, свідомого та активного громадянського суспільства. Закон регламентує діяльність медіа таким чином, щоб вони виконували свою функцію на засадах прозорості, відповідальності та дотримання професійних стандартів журналістики. Під час війни медіа відіграють критично важливу роль у забезпеченні стабільності, підтримці національної єдності та захисті прав людини. Відповідно до Закону України «Про медіа» [5], їхнє завдання стає ще більш значущим, оскільки інформація, яку вони надають, впливає на моральний дух населення, сприйняття війни та міжнародну підтримку.

В умовах війни медіа відіграють важливу роль у забезпеченні прав людини. Зокрема, вони:

– *забезпечують право на інформацію.* Закон України «Про медіа» [5] гарантує громадянам право на отримання достовірної, своєчасної та повної інформації. В умовах війни це право набуває особливої ваги, оскільки інформаційна відкритість сприяє формуванню обізнаної та свідомої громадськості. Медіа виконують функцію поширення важливої інформації про поточну ситуацію, заходи безпеки, гуманітарну допомогу тощо, що дозволяє громадянам приймати обґрунтовані рішення та залишатися в курсі подій;

– *стають на захист свободи слова та вираження.* В умовах війни зростає ризик обмеження свободи слова під приводом національної безпеки. Закон України «Про медіа» [5] визначає межі та умови, за яких можуть бути введені такі обмеження, що забезпечує баланс між необхідністю захисту державних інтересів і правом громадян на вільне висловлювання. Це допомагає запобігти зловживанням владою та захищає журналістів від необґрунтованих переслідувань;

– *протидіють дезінформації та пропаганді.* Закон встановлює чіткі правила щодо достовірності інформації, що поширюється медіа;

Необхідно погодитись з головою Центру прав людини ZMINA Тетяною Печончик, яка наголошує на тому, що «першою жертвою війни стає правда» – універсальна формула, яка стосується усіх збройних конфліктів. Однак, якою б гіркою не була ця правда, важливо не замовчувати її, а з другого боку – не вигадувати того, чого нема, і не видавати бажане за дійсне. Населення має отримувати зі ЗМІ адекватну і засновану на реальній оцінці сил інформацію, щоб приймати доленосні рішення: чи можна повертатися додому, куди діти підуть у школу, де шукати роботу. Дезінформація або видавання бажаного за дійсне може дорого вартувати й вести до розчарування через завищені очікування, які формують ЗМІ [7, с. 6-7].

Отже, в умовах війни боротьба з дезінформацією та пропагандою стає критично важливою для збереження громадського порядку та морального духу населення. Медіа, дотримуючись вимог закону, відіграють важливу роль у

спростуванні фейкових новин та забезпеченні населення правдивою інформацією, що сприяє формуванню стійкості суспільства перед інформаційними атаками.

– *підтримують плюралізм та різноманітність думок.* Закон України «Про медіа» [5] сприяє збереженню медіа-плюралізму, що є важливим аспектом демократичного суспільства. В умовах війни важливо забезпечити, щоб у медіапросторі звучали різні точки зору, що допомагає уникнути монополізації інформаційного потоку та забезпечує громадянам можливість отримати багатосторонню інформацію;

– *підтримують гуманітарні ініціативи та права людини.* Медіа відіграють важливу роль у висвітленні гуманітарних проблем, порушень прав людини та ініціатив з надання допомоги постраждалим. Медіа повинні приділяти увагу таким питанням, що сприяє підвищенню обізнаності громадськості та міжнародної спільноти про ситуацію на місцях, мобілізації ресурсів та підтримки зусиль з надання допомог та ін.

Таким чином, медіа відіграють вирішальну роль у забезпеченні прав людини під час війни. Вони інформують громадськість, впливають на міжнародну політику та формують громадську думку. Водночас, вони стикаються з численними етичними викликами, які потребують уважного підходу та дотримання професійних стандартів. Захист прав журналістів, забезпечення об'єктивності та захист джерел інформації є ключовими аспектами, що сприяють ефективному виконанню цієї ролі.

Список використаних джерел

1. Самуляк О. В. Проблеми ідентифікації інтернет-ЗМК. Наукові записки Інституту журналістики. 2012. Т. 47. С. 82–84
2. Каплуненко В.О., Бондаренко С.В. Основні підходи до визначення поняття соціальні медіа (огляд зарубіжних та вітчизняних досліджень). URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9274/9218>
3. The Cambridge handbook of multimedia learning / edited by R. E. Mayer. Cambridge University Press, 2005. 643 p.
4. Матвієнків С.М. Регіональні медіа: дефініція поняття та особливості функціонування в умовах російсько-української війни 2022 року. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6342/13378-1?inline=1>
5. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#n2285>
6. Національна рада надає роз'яснення щодо впровадження Закону «Про медіа». URL: <https://webportal.nrada.gov.ua/natsionalna-rada-nadaye-roz-yasnennya-shhodo-vprovadzhennya-zakonu-pro-media/>
7. Саморегуляція українських медіа під час дії воєнного стану в Україні. З досвіду роботи Комісії з журналістської етики / За заг. ред. Л. Кузьменко, Л. Куц, М. Дворового, О. Погорелова. Вид. друге, доповн. К., 2023. 138 с. URL: <https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2024/04/samoregulyacziya-ukrayinskyh-media-pid-chas-diyi-voennogo-stanu-web.pdf>